

Ernstig ongerief verminderen: een routekaart

De RSPCA, een Engelse dierenbeschermingsorganisatie, heeft een routekaart ontwikkeld om instellingen te helpen om dierproeven die ernstig ongerief veroorzaken in kaart te brengen, na te gaan waardoor dit wordt veroorzaakt, en manieren te vinden om dit ongerief te vermijden of te verfijnen. Het NCad vindt dit een waardevolle benadering en wil samen met het IvD-Platform en met ondersteuning van de RSCPA in het komend najaar nagaan hoe we deze werkwijze kunnen toespitsen op en toepassen in de Nederlandse situatie. Tijd dus, om jullie kennis te laten maken met de routekaart van de RSPCA. Wat staat erin, wat kunnen we ermee en hoe kunnen we het NCad helpen om de Nederlandse versie toegankelijk en bruikbaar te maken?

Pascalie van Loo (IvD Utrecht), Wim de Leeuw (NCad), Leonie van Rijt (IvD Platform)
Contact: p.l.p.vanloo@uu.nl

De routekaart heeft twee belangrijke uitgangspunten. Als eerste is het van belang dat je als instelling de wens uitspreekt en vastlegt dat ernstig ongerief in dierproeven voorkomen zou moeten worden en dat daarvoor de nodige tijd en middelen moeten worden uitgetrokken. Een dergelijk gezamenlijk statement past goed bij het uitdragen van de Culture of Care binnen je organisatie. Een tweede belangrijk uitgangspunt is dat specifieke dierproeven met ernstig ongerief die in de instelling aan de orde zijn tegen het licht gehouden worden door een team van mensen met verschillende deskundigheid en invalshoeken, zoals dierverzorgers, biotechnici, dierenartsen, onderzoekers en IvD-leden. De routekaart is in een stapsgewijs proces uiteengezet (Afb. 1) en lichten we in de volgende alinea's verder toe.

Analyse

In de analysefase zet je drie belangrijke stappen:

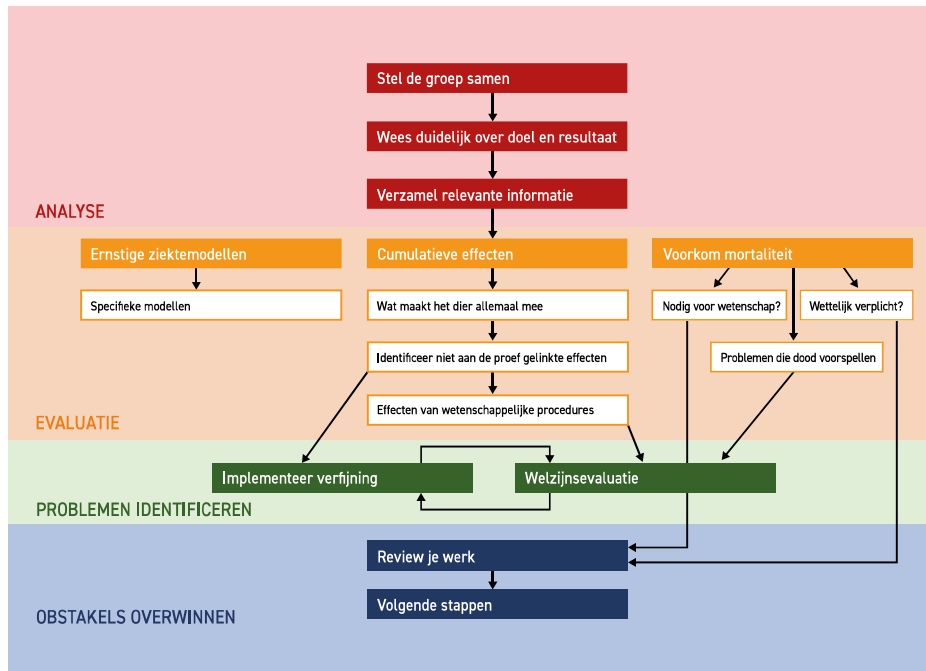
1. Stel de groep samen

Dit kan de IvD zijn of een specifiek comité dat voor dit doel is opgericht. Het kan wenselijk zijn dat hierin ook een wetenschapper, dierenarts, biotechnicus, onafhankelijk lid en eventueel een vertegenwoordiger van de bevoegde instantie (NVWA) zitting hebben.

Je kunt ook externe deskundigen vragen, bijvoorbeeld op het gebied van dierenwelzijn, de 3V's of met specifieke wetenschappelijke kennis.

2. Wees duidelijk over het doel en de resultaten

Het doel is de aandacht te richten op dierproeven die ernstig ongerief kunnen veroorzaken, de factoren te identificeren die daartoe bijdragen en manieren te vinden om deze te vermijden of te verfijnen. Mogelijke resultaten zijn een verslag van de belangrijkste punten uit de discussie, met duidelijke acties voor specifieke personen of functies, waarvan de informatie ook met andere belanghebbenden kan worden gedeeld. Het belangrijkste resultaat is uiteraard een vermindering

Afbeelding 1. Flowchart van de routekaart om ernstig ongerief te verminderen, vertaald vanuit de Roadmap to end severe suffering op de website van de RSPCA.

van de ernst van de dierproef, met positieve gevolgen voor het welzijn van de dieren. Daarom zijn een goede registratie en follow-up essentieel.

3. Verzamel relevante informatie

Relevante informatie haal je in elk geval uit de voorgestelde dierproef, en bijvoorbeeld uit EU-informatie over ongeriefsbeoordeling en andere beschikbare literatuur.

Evaluatie

De evaluatiefase is logischerwijs de meest uitgebreide fase van het proces. Je identificeert de dierproeven waarbij ernstig ongerief van toepassing is. Dit kan zijn omdat er sprake is van een diermodel van een ernstig ziekteproces zoals reumatoïde artritis, sepsis, ALS of pancreatitis. Er kan ook sprake zijn van een diermodel waarbij de afzonderlijke handelingen geen ernstig ongerief veroorzaken, maar die cumulatief wel leiden tot ernstig ongerief. Dieren kunnen bijvoorbeeld steeds sterker reageren op dezelfde handeling als deze vaak herhaald worden, waardoor zij relatief eenvoudige handelingen zoals injecties als zeer belastend of beangstigend kunnen ervaren, of het ongerief neemt toe omdat dieren onvoldoende hersteltijd krijgen tussen verschillende handelingen. Ook kan een relatief milde handeling ernstige gevolgen hebben, bijvoorbeeld een injectie met een stof die een ontsteking veroorzaakt. Ten slotte zijn er de diermodellen waarbij er risico is dat de dieren sterven. Als dieren dood worden gevonden wordt het ongerief immers als ernstig ingeschat, tenzij er bewijs is van het tegendeel.

In de evaluatiefase breng je per diermodel met ernstig ongerief alle aspecten in kaart die invloed hebben op het ongerief. Dit kan uiteraard ook een combinatie zijn van de hierboven genoemde aspecten. Vervolgens zoek je uitgebreid in beschikbare bronnen zoals literatuur, websites en discussiefora naar mogelijkheden voor verfijning van deze modellen en vraag je input van experts.

De RSPCA neemt je in deze fase nog verder aan de hand door in de routekaart voorbeelden te beschrijven, specifieke actiepunten te formuleren en formulieren beschikbaar te stellen die je kunt gebruiken bij het doorlopen van de evaluatie.

Problemen identificeren

In deze fase voer je de verfijningen door die je idealiter nu geïdentificeerd hebt, die zijn besproken met de onderzoeker, biotechnici en andere betrokkenen, en die indien nodig eerst zijn uitgetoetst. Sommige leveren duidelijke voordelen op (bijv. een pilotstudie naar de werkelijke verstoring van de uitleesparameter door pijnstilling), terwijl voor andere een meer gestructureerde evaluatie nodig kan zijn. Vervolgens voer je een op het diermodel toegespitste welzijnsevaluatie uit.

Zorg ervoor dat in de welzijnsevaluatie ook wordt beoordeeld hoe doeltreffend eventuele verfijningen zijn geweest. Dit helpt bij het doorvoeren van verfijningen bij toekomstige projecten.

Ook in deze fase geeft de routekaart gedetailleerde informatie en middelen die je helpen de evaluatie zo goed mogelijk uit te voeren.

Obstakels overwinnen

In de laatste fase van de routekaart beoordeel je de opbrengst van je exercitie.

Het is dan belangrijk om vervolgstappen in kaart te brengen. Denk aan:

- Hoe ga je de resultaten van je exercitie vastleggen en met alle relevante mensen delen?
- Zijn of worden eventuele wijzigingen/verfijningen in het project of in SOP's vastgelegd?
- Is voor elke vervolgactie tenminste een persoon of groep als verantwoordelijke aangewezen?
- Staan er vervolgbijeenkomsten gepland? Hoe deel je je ervaringen het beste binnen het Nederlandse proefdierveld?

Interesse?

Het NCad zal in het najaar samen met het IvD-Platform en met de RSPCA een werkplan opstellen voor toepassing van de routekaart in de Nederlandse situatie. Volg de berichtgeving hierover.

Heb je al ideeën, dan kun je dat meegeven aan het NCad of het bestuur van het IvD-Platform.

Wil je de routekaart nu al uitproberen of heb je vragen, dan kun je via onderstaande website direct contact opnemen met de RSPCA.

Bron

1. RSPCA. The roadmap to reducing severe suffering.
<https://focusonseveresuffering.co.uk/roadmap>

